Zeist, 21 maart 2022

Geacht raadslid,

Allereerst wil ik u namens MantelzorgNL hartelijk feliciteren met uw (her-)benoeming als raadslid. We hopen dat u vier mooie jaren tegemoet gaat, waarin u oog heeft voor de vele mantelzorgers die in uw gemeente de zorg op zich hebben genomen voor hun naasten.

De meeste mantelzorgers redden zich wel, al dan niet ondersteund door hun netwerk of met wat lichte ondersteuning. Maar ook in uw gemeente is zo'n 10% van de mantelzorgers overbelast. Zij hebben meer ondersteuning nodig, om de zorg voor hun naaste vol te kunnen houden.

Hoe u daar als gemeenteraadslid een rol in kan spelen, leest u in bijgevoegd tienpuntenplan 'Erken, waardeer en ondersteun de mantelzorger!' Met dit tienpuntenplan kunt u als raadslid invulling geven aan versterking van de positie van mantelzorgers de komende vier jaar.

Daarnaast vragen wij uw aandacht voor het onderzoek dat MantelzorgNL afgelopen maanden uitvoerde naar hoe alle gemeenten in Nederland hun mantelzorgers individueel waarderen. Op www.mantelzorg.nl/waardering staat een overzicht van hoe er in uw gemeente en in de buurgemeenten gewaardeerd wordt.

Waardering van mantelzorgers is een taak die sinds 2015 bij gemeenten is belegd, naast de mantelzorgondersteuning. We zien echter dat er de afgelopen jaren een trend is ontstaan dat de individuele waardering van mantelzorgers afneemt. Terwijl mantelzorgers ook in uw gemeente een belangrijk deel van de zorg opvangen, waarmee ze een impactvolle maatschappelijke en economische waarde vertegenwoordigen. MantelzorgNL vindt dat mantelzorgers fatsoenlijk gewaardeerd- en ondersteund moeten worden.

Wij hopen dan ook dat u inspiratie kunt putten uit bijgevoegd tienpunten plan en dat het onderzoek naar de individuele mantelzorgwaardering u het belang hiervan laat inzien, om zo het nieuwe college de komende vier scherp houden.

Als u hier nog vragen over heeft, aarzel dan niet om contact met ons op te nemen. Team Advies denkt graag met u mee. U kunt ons bereiken via [redacted].

[redacted]

[redacted]

MantelzorgNL
Helpt jou helpen

10

Erken, waardeer en ondersteun de mantelzorger!

PUNTENPLAN VOOR LOKALE MANTELZORGONDERSTEUNING

Met dit tienpunten plan kunt u invulling geven aan lokale mantelzorgondersteuning, om zo de positie van mantelzorgers in de gemeente **Bergen op Zoom** de komende vier jaar te versterken en te ondersteunen. Dit is een initiatief van MantelzorgNL, de landelijke vereniging die opkomt voor iedereen die belangeloos zorgt voor een naaste.

In Nederland zetten ongeveer 5 miljoen mensen zich in als mantelzorger.

In de gemeente **Bergen op Zoom** [1]:

- zorgen **20343** inwoners voor een naaste
- zijn er **17470** mantelzorgers die langdurig zorgen (langer dan drie maanden)
- zorgen **3333** mantelzorgers langdurig en intensief (meer dan acht uur per week)
- voelen **1851** mantelzorgers zich zwaar belast
- groeit 20% van de kinderen op met een zorgsituatie binnen het gezin

- wordt de waarde van de tijdsinzet van mantelzorgers geraamd tussen de **58** en **96** miljoen euro per jaar[2]
- was de waarde van de individuele mantelzorgwaardering in 2021 €25,- [3]

Mantelzorgers zorgen belangeloos voor een naaste en voorzien in een grote ondersteuningsbehoefte voor mensen die zorg nodig hebben. Ook in de gemeente Bergen op Zoom worden de komende jaren steeds meer mensen zorgbehoevend. Het aantal zorgprofessionals en potentieel aan mantelzorgers neemt echter af. Hoe gaat de gemeente Bergen op Zoom dat opvangen? Dat is een grote uitdaging die inzet zal vergen van verschillende partijen in de gemeente Bergen op Zoom.

Want wat betekent het als er geen mantelzorger beschikbaar is? Dan moet de zorg door anderen, zoals professionals, geleverd worden. Recent onderzoek toont aan dat als een professional de zorg overneemt die eigenlijk door mantelzorgers gedaan wordt, de kosten oplopen tot maar liefst 70 tot 100%[4]. Dat komt landelijk neer op 44 miljard euro. Voor de gemeente Bergen op Zoom betekent het dat er een groter beroep gedaan wordt op maatschappelijke ondersteuning (de Wmo). Het is van groot maatschappelijk én persoonlijk belang om te voorkomen dat mantelzorgers uitvallen.

Mantelzorg is een onmisbare pijler in de zorg. Van mantelzorgers wordt nu echter (te) veel gevraagd. Om op een gezonde en duurzame manier te kunnen mantelzorgen, is het van belang de komende vier jaar het volgende te realiseren:

[1] *Toelichting en verantwoording: Indicatie aantal mantelzorgers per gemeente - MantelzorgNL*
[2] *Toelichting en verantwoording: Wat is de waarde van mantelzorg per gemeente? - MantelzorgNL*
[3] *Toelichting en verantwoording: www.mantelzorg.nl/waardering*
[4] *De maatschappelijke waarde van mantelzorg, een maatschappelijke kosten-batenanalyse', Ecorys, 2021 Waarde van mantelzorg is 22 miljard per jaar - MantelzorgNL*

Heb oog voor de mantelzorger

In de gemeente Bergen op Zoom wonen 20343 mantelzorgers. Dat zijn mensen die hun zorgtaken combineren met een baan, school, of studie, mantelzorgers met een migratie achtergrond, ouders van kinderen die veel zorg nodig hebben, mantelzorgers die zorgen voor een naaste met een psychische kwetsbaarheid.

Veel mantelzorgers redden zich prima. Maar er is ook een groep die ondersteuning nodig heeft. Mantelzorgers die het zwaar hebben. Die jarenlang intensief voor iemand zorgen, zonder veel tijd voor zichzelf over te houden. Het blijkt echter uit onderzoek dat veel mantelzorgers de weg naar ondersteuning niet goed weten te vinden[5]. Daar ligt een taak voor de gemeente. Het begint met het in beeld brengen van de mantelzorgers. Vervolgens moet het aanbod van mantelzorgondersteuning aansluiten op de lokale behoefte. Wees daarom duidelijk in de communicatie naar mantelzorgers wat ze aan hulp en ondersteuning kunnen verwachten.

Hoe kan de gemeente Bergen op Zoom waarborgen dat mantelzorgers gezien worden?

1. **Zorg ervoor dat het ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers zichtbaar, vindbaar en actueel is. De gemeente zet de opdracht om mantelzorgers te informeren, bereiken en ondersteunen breed uit.[6]**

2. **Stem de mantelzorgondersteuning af op de lokale behoefte en houd hierbij rekening met specifieke doelgroepen. Zoals bijvoorbeeld mantelzorgers met een migratie-achtergrond: de gemeente neemt aandacht voor cultuur-sensitief werken mee in de opdracht die zij geeft aan de maatschappelijke partners. De mantelzorger krijgt ondersteuning die goed aansluit bij zijn of haar persoonlijke vraag.**

Alloceer de budgetten voor mantelzorgondersteuning en behoud de lokale structuur voor mantelzorgondersteuning

Er moet geïnvesteerd worden in het versterken en verbeteren van de ondersteuning van mantelzorgers. Het helpt daarbij om budget specifiek te alloceren voor mantelzorgondersteuning, zodat het ook werkelijk bij mantelzorgers terecht komt. Het budget wordt gekoppeld aan de invulling van de acht vraaggebieden, de gebieden waarop mantelzorgers ondersteuningsvragen hebben.[7] De gemeente biedt deze ondersteuning aan, rekening houdend met de specifieke context.

Hoe kan de gemeente Bergen op Zoom ervoor zorgen dat het geld bestemd voor mantelzorgondersteuning goed besteed wordt?

3. **Neem de acht vraaggebieden als basis van het mantelzorgbeleid. Stem daarbij het beleid af op de samenstelling van mantelzorgers in de gemeente en betrek de verschillende (zorg)partijen die met mantelzorgers te maken hebben.**

4. **Alloceer het bedrag voor mantelzorgondersteuning dat via de acht vraaggebieden wordt vormgegeven voor dit specifieke doel. Er wordt hier extra in geïnvesteerd. Zie de budgetten mantelzorgondersteuning en waardering 2021 om een indicatie te krijgen van een passend budget voor uw gemeente.**

5. **Bezuinig niet op mantelzorg ondersteunende organisaties. Zij zijn van belang als eerste aanspreekpunt voor mantelzorgers en om hen deskundige ondersteuning te bieden.**

[5] Blijvende zorg, Nationale ombudsman maakt balans op twee jaar na zijn aanbevelingen om de toegang tot zorg voor burgers te verbeteren, 2020 Rapport Blijvende zorg (nationaleombudsman.nl)
[6] Denk daarbij naast de mantelzorgondersteunende organisaties aan Centra voor Jeugd en Gezin, sociaal wijkteams, Wmo, onafhankelijke cliëntondersteuners, huisartsen.
[7] Acht vraaggebieden van mantelzorgers - MantelzorgNL

Preventie loont

Mantelzorgers zijn vaak te laat in beeld. Ze trekken pas aan de bel als ze zich zwaar- of overbelast voelen en de zorg hun leven beheerst. Hierdoor wordt de kans gemist om tijdig een lichtere vorm van ondersteuning te bieden.

Wij doen daarom een dringend oproep te investeren in vroegtijdige ondersteuning van mantelzorgers. In het bijzonder in respijtzorg, waardoor de zorg tijdelijk overgedragen wordt. Uit recent onderzoek blijkt dat de inzet van respijtzorg loont[8]. Voor respijtzorg ter voorkoming van dreigende uitval, geldt dat de kosten maatschappelijk gezien al binnen een week worden terugverdiend.

Hoe kunnen mantelzorgers vroegtijdig ondersteund worden, zodat overbelasting wordt voorkomen?

6 **Zorg ervoor dat mantelzorgers eerder in beeld zijn bij zorgprofessionals, mantelzorgsteunpunten en gemeente, en dat ze kunnen rekenen op adequate ondersteuning. Dit draagt dit bij aan een duurzame en gezonde zorgsituatie.**

7 **Laat het aanbod van respijtzorg aansluiten bij de lokale behoefte. Respijtzorg moet tijdig en op maat beschikbaar zijn.[9] De aanvraagprocedure moet zo eenvoudig mogelijk zijn.**

Zet in op integrale ondersteuning

Mantelzorg is overal en van iedereen. Er ligt een opdracht vanuit de Wmo en Jeugdwet om mantelzorgers te ondersteunen, maar mantelzorgers hebben ook te maken met regels rondom wonen, werk, uitkeringen (participatiewet) en parkeren. Denk aan urgentie als mensen dichter bij elkaar willen gaan wonen om voor elkaar te zorgen of aan een vrijstelling 'tegenprestatie in de bijstand'. Mantelzorgondersteuning vraagt om integrale oplossingen. De gemeente is hier regisseur in en kan dus een belangrijke rol spelen.

Hoe kan de gemeente Bergen op Zoom bijdragen om mantelzorgers op een integrale manier te ondersteunen?

8 **Werk als gemeente samen met zorgverzekeraars, zorg- en welzijnsaanbieders, zorgprofessionals en werkgevers.**

Houd mantelzorgwoningen vergunningvrij

Als u het als gemeente van belang vindt dat mensen voor elkaar kunnen zorgen, dan moet de mogelijkheid tot vergunningvrije mantelzorgwoningen blijven bestaan. En dus niet worden ingeperkt als gevolg van de nieuwe omgevingswet die in 2023 van kracht wordt. Een mantelzorgwoning voldoet aan een groeiende behoefte van zorgvragers én mantelzorgers.

Hoe kan de gemeente Bergen op Zoom bijdragen dat mensen ook in de toekomst voor elkaar kunnen blijven zorgen?

9 **Werp geen obstakels op voor mantelzorgwoningen. Ook onder de nieuwe omgevingswet moeten deze woningen vergunningvrij gerealiseerd kunnen worden.**

10 **Zorg voor een goede woon-zorgvisie, zodat er genoeg mogelijkheden zijn voor woon-zorgvormen tussen zelfstandig thuis wonen en verpleeghuis in, afgestemd op de behoeften van zorgvragers en hun mantelzorgers.**

Wilt u meer informatie over onze standpunten en het belang van lokale mantelzorgondersteuning? Neem contact op met Anne Poppema van Team Advies MantelzorgNL, 06-10231168.

[8] *De maatschappelijke waarde van mantelzorg, een maatschappelijke kosten-batenanalyse', Ecorys, 2021* Waarde van mantelzorg is 22 miljard per jaar - MantelzorgNL
[9] *Eindrapport aanjager respijtzorg* Aanjager respijtzorg overhandigt haar aanbevelingen aan de minister | Nieuwsbericht | Programma Langer Thuis